

**DEBRECENI EGYETEM
AGRÁRTUDOMÁNYI CENTRUM
Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar**

**MEGHÍVÓ
KARI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI
KONFERENCIA
2004/2005 tanév**

**Debrecen
2004. november 30.**

**A DEBRECENI EGYETEM
AGRÁRTUDOMÁNYI CENTRUM
AGRÁRGAZDASÁGI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI
KARÁNAK**

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI TANÁCSA

**TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS
MUNKATÁRSAIT A**

**2004. NOVEMBER 30-ÁN
MEGRENDEZÉSRE KÉRÜLŐ**

KARI TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI

KONFERENCIÁRA

**ORSZAGOS
TUDOMÁNYOS
DIÁKKÖRI
TANÁCS**

A KONFERENCIA HELYE:

**DEBRECENI EGYETEM AGRÁR CAMPUS
4032 DEBRECEN, BÖSZÖRMÉNYI ÚT 138.**

PROGRAM

08.00. ZÁRTÜLÉS (AVK épület tanácsterem)

Tájékoztató a Bíráló Bizottságok elnökei és titkárai részére

08.30. MEGNYITÓ (II. előadó)

Prof. Dr. Ertsey Imre egyetemi tanár, centrumelnök

Prof. Dr. Kátai János egyetemi tanár, dékán

Prof. Dr. Nábrádi András egyetemi tanár, dékán

08.50. TUDOMÁNYOS ELŐADÁS (II. előadó)

Prof. Dr. Dimény Imre akadémikus

„Az agrárkutatások helyzete és kilátásai”

09.10. SZÜNET

09.20. SZEKCIÓÜLÉSEK

1. Agrárgazdasági és Marketing Szekció (104. előadó)
2. Vidékfejlesztési és Tájhasznosítási Szekció (010. terem)
3. Vezetési és Munkatudományi Szekció (012. terem)
4. Számviteli és Pénzgazdálkodási, Ökonometriai és Agrár-informatikai Szekció (013. terem)

13.00. EBÉDSZÜNET (ATC Étterem)

14.00. ZÁRTÜLÉS (AVK épület tanácsterem)

A Bíráló Bizottságok elnökei és titkárai részvételével

15.30. EREDMÉNYHIRDETÉS ÉS A KONFERENCIA ZÁRÁSA

MTK Levezető elnök: Dr. Juhász Lajos egyetemi docens

Bíráló Bizottsági elnökök szekció-beszámolója

Dr. Bihari Zoltán egyetemi adjunktus, kari TDT elnök

Prof. Dr. Kátai János egyetemi tanár, dékán

AVK Levezető elnök: Dr. Szűcs István egyetemi docens

Bíráló Bizottsági elnökök szekció-beszámolója

Dr. Szűcs István egyetemi docens, kari TDT elnök

Prof. Dr. Nábrádi András egyetemi tanár, dékán

17.00. ÁLLÓFOGADÁS

A diákkörös hallgatók, a konzulensek, a Bíráló Bizottsági tagok és a meghívottak számára

AGRÁRGAZDASÁGI ÉS MARKETING SZEKCIÓ
(104. előadó)

Bíráló Bizottság:

Elnök: **Dr. Nábrádi András** egyetemi tanár

Titkár: **Koch Krisztina** predoktor

Tagok: **Bárány László** ügyvezető igazgató

Kovács Lajos vezérigazgató

Dr. Zajác Gizella igazgató

Dr. Posta László egyetemi docens

Madai Hajnalka egyetemi tanársegéd

Előadók:

1. **Baráth Lajos** V. évf. hallgató: *„A német mezőgazdaság fejlődésének főbb tendenciái, különös tekintettel a keleti tartományokra”*
Konzulens: **Dr. Szabó Gábor** egyetemi tanár
2. **Lippai Enikő** V. évf. hallgató: *„Egy negyedik közraktár létrehozásának lehetősége és esélyei a piacon”*
Konzulensek: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens
Kozár László tanszéki mérnök
3. **Molnár Adrienn** V. évf. hallgató: *„TÉSZ-tagság és elégedettség – A belgiumi és a magyar TÉSZ-tagok véleményének elemzése”*
Konzulens: **Dr. Felföldi János** egyetemi adjunktus
4. **Munkácsi Szabolcs** V. évf. hallgató: *„Egyes Tokaj-hegyaljai pincészetek jelenléte az EU borpiacán”*
Konzulensek: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens
Szakál Zoltán doktorandusz
5. **Nagy Krisztina** IV. évf. hallgató: *„Árutojás termelés gazdasági elemzése egy egyéni vállalkozáson keresztül”*
Konzulens: **Dr. Felföldi János** egyetemi adjunktus
6. **Palugyai Tibor** V. évf. hallgató: *„A gabonaértékesítés tartalékai Magyarországon”*
Konzulens: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens

7. **Tóth Andrea** V. évf. hallgató: „Az *Inter Agrárium Kft. tejhasznú tehenészetének komplex gazdasági elemzése*”
Konzulens: **Dr. Szűcs István** egyetemi docens

8. **Varga Donát** IV. évf. hallgató: „Az *'apró csokoládék' piacának felmérése*”
Konzulens: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens

VIDÉKFEJLESZTÉSI ÉS TÁJHASZNOSÍTÁSI SZEKCIÓ
(010. terem)

Bíráló Bizottság:

Elnök: **Dr. Nagy Géza** egyetemi tanár

Titkár: **Czidor Éva** doktorandusz

Tagok:

Avar László szakújságíró

Dr. Fehér Alajos c. egyetemi tanár

Előadók:

1. **Berecz Attila** V. évf. hallgató: *„Az Uniós csatlakozás környezetvédelmi szempontú hatásainak vizsgálata egy sertéstelepen”*
Konzulensek: **Nagy Lajos** egyetemi tanársegéd
Balogh Péter egyetemi tanársegéd

2. **Csabai Edina – Szabó Valéria** IV. évf. hallgatók:
„Szennyezőforrások adatbázisa és környezetföldtani minősítése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében”
Konzulensek: **Dr. Lazányi János** egyetemi tanár
Dr. Püspöki Zoltán egyetemi adjunktus

3. **Suta Éva** V. évf. hallgató: *„Erdőpuszták turizmusának értékelése”*
Konzulens: **Dr. Pető Károly** egyetemi docens

4. **Szabó Erika** V. évf. hallgató: *„Egy megoldási javaslat a Hajdú-Bihar megyei falusi turizmusban jelentkező problémákra”*
Konzulens: **Dr. Nábrádi András** egyetemi tanár

5. **Szanka Nikoletta Tamara** V. évf. hallgató: *„Angyalháza és Szelencés múltja és fejlesztési lehetőségei”*
Konzulens: **Dr. Lazányi János** egyetemi tanár

VEZETÉSI ÉS MUNKATUDOMÁNYI SZEKCIÓ
(012. terem)

Bíráló Bizottság:

Elnök: **Dr. Nagy Tibor** egyetemi tanár
Titkár: **Vántus András** egyetemi tanársegéd
Tagok: **Dr. Pakurár Miklós** egyetemi adjunktus
Juhász Csilla egyetemi tanársegéd
Dr. Lácza Magdolna főiskolai tanár
Szabados György egyetemi tanársegéd

Előadók:

1. **Berényi Tibor** V. évf. hallgató: *„Szervezeti kultúra vizsgálata egy adott szervezetenél”*
Konzulens: **Dr. Berde Csaba** egyetemi docens
2. **Hopka Nikoletta** V. évf. hallgató: *„A munkahelyi elégedettség vizsgálata a National Instruments Europe Kft-nél”*
Konzulens: **Dr. Dienesné Dr. K. Erzsébet** egy. doc.
3. **Koroknai Réka** V. évf. hallgató: *„Humán erőforrás menedzsment vizsgálatok a közszférában”*
Konzulens: **Dr. Dienesné Dr. K. Erzsébet** egy. doc.
4. **Kurczina Mariann** V. évf. hallgató: *„Vezetői elvárásvizsgálatok agrárgazdasági szervezetekben”*
Konzulens: **Dr. Berde Csaba** egyetemi docens
5. **Pallagi Zsolt** V. évf. hallgató: *„A munkaerő-kiválasztás lehetséges módszereinek elemzése”*
Konzulens: **Dr. Dienesné Dr. K. Erzsébet** egy. doc.
6. **Sári Viola** V. évf. hallgató: *„A szervezeti kultúra vizsgálata az Eastern-Sugar Rt.-ben”*
Konzulens: **Dr. Dienesné Dr. K. Erzsébet** egy. doc.
7. **Tódor Szabina Tünde** V. évf. hallgató: *„Vezetési funkciók megvalósításának vizsgálata vezetői kommunikáció alapján”*
Konzulens: **Dajnoki Krisztina** egyetemi tanársegéd

8. **Varga Anita** V. évf. hallgató: *„Karriertervezés a Dritror Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél”*
Konzulens: **Dr. Dienesné Dr. K. Erzsébet** egy. doc.
9. **Villányi Réka Edit** V. évf. hallgató: *„Csoprtmenedzsment vizsgálatok a mezőgazdasági részvénytársaságokban”*
Konzulensek: **Dr. Berde Csaba** egyetemi docens
Vincze Szilvia egyetemi tanársegéd

SZÁMVITELI ÉS PÉNZGAZDÁLKODÁSI, ÖKONOMETRIAI ÉS AGRÁR-INFORMATIKAI SZEKCIÓ

(013. terem)

Bíráló Bizottság:

Elnökök: **Dr. Ertsey Imre** egyetemi tanár

Dr. Bács Zoltán egyetemi docens

Titkár: **Fenyves Veronika** egyetemi tanársegéd

Tagok: **Dr. Kondorosi Ferencné** egyetemi docens

Dr. Galó Miklós egyetemi tanár

Dr. Várallyai László egyetemi tanársegéd

Szabó Imre igazgató

Előadók:

1. **Abonyi Gergely** II. évf. hallgató: *„Elektronikus vizsgáztatási rendszer”*
Konzulensek: **Dr. Kovács György** tanszéki mérnök
Magó Zsolt szám. technikai munkatárs
2. **Demeter Róbert Milán** IV. évf. hallgató: *„Az Agrárgazdaság Kft. számviteli információs rendszerének tanulmányozása és továbbfejlesztésének lehetőségei”*
Konzulensek: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd
Dr. Sárvári Mihályné üzemgazdász
3. **Herczeg István Péter** V. évf. hallgató: *„Kockázat elemzése a növénytermesztésben”*
Konzulensek: **Nagy Lajos** egyetemi tanársegéd
Balogh Péter egyetemi tanársegéd
4. **Kónya Katalin** IV. évf. hallgató: *„A helyi adók szerepe Hajdúszoboszló város önkormányzata gazdálkodásában”*
Konzulensek: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd
Dr. Sléder Tamás jogász
5. **Kovács Krisztián** V. évf. hallgató: *„Informatikai rendszerek a tejtermelő tehenészeti telepek irányításában”*
Konzulens: **Dr. Herdon Miklós** egyetemi docens

6. **Nagy Ágnes** IV. évf. hallgató: *„Néhány növénytermesztési ágazat versenyhelyzetének elemzése statisztikai módszerek felhasználásával az EU-csatlakozás előtt és után”*
Konzulensek: **Nagy Lajos** egyetemi tanársegéd
Balogh Péter egyetemi tanársegéd

7. **Szőke Enikő** V. évf. hallgató: *„A controlling igényét kielégítő számviteli információs rendszer tanulmányozása egy élelmiszeripari vállalkozásnál”*
Konzulens: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd

A NÉMET MEZŐGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK FŐBB TENDENCIÁI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KELETI TARTOMÁNYOKRA

Szerző: **Baráth Lajos** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Szabó Gábor** egyetemi tanár

Németország mezőgazdasága az újraegyesülést követő másfél évtizedben jelentős változásokon ment keresztül, mind a korábbi tartományokat, s mind az új tartományokat illetően.

Az országban egy sajátos mezőgazdasági struktúra alakult ki. Nyugaton elsősorban a családi magángazdaságok túlsúlya figyelhető meg, míg keleten a volt termelőszövetkezetek felbomlását követően kialakult nagyüzemek dominanciája még ma is meghatározó.

Munkám elsősorban a keletnémet mezőgazdaság rendszerváltás utáni időszakban történő bemutatására helyezi a hangsúlyt. A téma feldolgozása során a főbb mutatók elemzésével megvizsgálom az ország mezőgazdaságában a 90-es évektől napjainkig végbement változásokat.

A német mezőgazdaság szerkezeti átalakulása ma is folyamatos. A nyugati tartományokban csökken az üzemek száma és nő az egy üzem használatában lévő mezőgazdasági terület. A keleti tartományokban az évtized elején decentralizációs folyamatok határozták meg a változás irányát. Az évtized közepére a folyamat intenzitása lelassult, s mára stabilizálódni látszik a kialakult szerkezet.

A keleti tartományok mezőgazdasági területének 53 %-án a jogi személyek gazdálkodnak, a maradékon a magángazdaságok és személyi társaságok osztoznak közel azonos arányban.

A mezőgazdasági munkaerő jelentősen lecsökkent, 1991-hez képest 2002-re mintegy felére esett vissza. Az állatállományt illetően a tejelő tehének és a sertések száma csökken, a szárnyasoké nő.

A változások ellenére a német mezőgazdaság fejlődik. Az 1990-es évek eleji viszonylag csekély visszaesést követően a változatlan áron számított bruttó hozzáadott érték, bár hullámzó, de növekvő tendenciát mutat.

EGY NEGYEDIK KÖZRÁKTÁR LÉTREHOZÁSÁNAK LEHETŐSÉGE ÉS ESÉLYEI A PIACON

Szerző: **Lippai Enikő** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Dr. Kárpáti László** egy. doc. – **Kozár László** egy. tanseg.

A 2004-es EU csatlakozással Magyarország gazdaságát számos területen érik új kihívások. Vannak olyan intézmények, mint pl. a közraktározás, amelyek nálunk működnek, az EU-ban viszont alig ismertek.

Az EU-s intervenció a gabonát, mint árut kezeli, a közraktárjegyeket nem ismeri. Ennek ellenére a közraktározás kereskedelmi funkciója nem csökken Magyarországon.

Fentiekből következik, hogy hosszú távon a saját raktárbázissal is rendelkező közraktári cég működhet eredményesen. Jelenleg Magyarországon három közraktározással foglalkozó társaság működik. Ezek közül vezető helyen a Concordia Rt. áll, közel 400.000 tonnás kapacitásával.

Megítélésem szerint egy új, pénzügyi és/vagy szakmai befektetők által létrehozott, lehetőleg országos lefedettséget biztosító raktárbázissal rendelkező cég komoly üzleti lehetőségeket nyújtana, közvetlen és közvetett módon egyaránt.

Közvetlen gazdasági előny: A közraktári díjak direkt bevételt jelentenek a társaságnak.

Közvetett előny: A közraktározott árumennyiség potenciális kereskedelmi árumennyiséghez juttathatja a szakmai befektető tulajdonost.

Javaslat egy új raktározó cég megalapítására: Létrehozható a befektető 100%-os saját tulajdonú cégeként, vagy más befektetők, esetleg piaci szereplők bevonásával.

Alaptőkeként javaslok apportálni cca. 250.000 tonna, tárolókapacitást, kb: 1.750.000.000 Ft értéken, továbbá 250.000.000 Ft készpénz befizetését.

A raktározási tevékenység forgalma: a 250.000 tonna raktárkapacitástól elvárt forgalom: cca. 400.000 tonna, a művi tevékenységtől elvárt forgalom: cca. 600.000 tonna.

A várható eredmények:

A tevékenység árbevétele: 1.050.000.000 Ft.

A tevékenység összes költsége: 800.000.000 Ft.

A tevékenység várható nyeresége: 250.000.000Ft

Amint a számok is mutatják, a megalapítandó társaság egy nyereséges vállalkozás, létrehozásával az ország egyik legnagyobb gabonaraktározójává válhat.

**TÉSZ-TAGSÁG ÉS ELÉGEDETTSÉG
A MAGYARORSZÁGI ÉS A BELGIUMI TÉSZ-TAGOK VÉLEMÉNYÉNEK
ELEMZÉSE**

Szerző: **Molnár Adrienn** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Felföldi János** egyetemi adjunktus

Dolgozatomban a magyar zöldség és gyümölcs ágazatban tevékenykedő Termelői Értékesítő Szervezetek (TÉSZ) tagjainak a TÉSZ-ekkel kapcsolatos véleményét, elégedettségét elemzem, melyet összehasonlítok a Belgiumi viszonyokkal. Az összehasonlítás bázisát képző ország kiválasztásakor fontos szempont volt az a tény, hogy Belgium ezen ágazatában a TÉSZ-ek már régóta eredményesen működnek. Jelenlétük a szektor piaci szervezetei között meghatározó és máig alapvető fontosságú.

A vizsgálat célja a két ország TÉSZ-tagjai véleményének, elégedettségének feltérképezése után a TÉSZ-ek működési sajátosságainak megismerése, működési problémáinak feltárása volt, majd ezen problémákra megoldási lehetőségeket kerestem.

A kutatás háttérét a témához kapcsolódó szakirodalmak és folyóiratok tanulmányozásával alapoztam meg. A vizsgálat alapjául a belgiumi és a magyarországi TÉSZ-ek vezetőivel és tagjaival folytatott mélyinterjúk, továbbá a TÉSZ-ektől kapott vállalat-gazdaságtani adatok elemzése szolgált. Felhasználtam ezen kívül a két ország szakmaközi szervezetei által készített – az ágazat helyzetét vizsgáló – tanulmányokat is. Végül pedig felmérést végeztem a TÉSZ-tagok és TÉSZ-vezetők körében, amely felmérés célja az elégedettségük vizsgálata volt.

Megállapítottam, hogy bár Magyarországon még messze nem tekinthető kellően hatékonyak a zöldség-gyümölcs termelés-feldolgozás-kereskedelem piaci rendszere, akad azonban számos pozitív példa, amely azt mutatja, hogy jó esélyeink vannak a fejlődésre. A belgiumi példák azt bizonyítják, hogy a termelők, feldolgozók és a közvetítő forgalmazók érdekeit a termelők szövetkezése, a termékek koncentrált kínálata tudja leginkább biztosítani. Mindezek ellenére nem hagyhatóak figyelmen kívül azok a problémák és hiányosságok, melyek az elégedettségmérés során megállapításra kerültek. A TÉSZ-ek fejlesztése mindkét országban elengedhetetlen feltétele annak, hogy a termelők tartósan és kiszámíthatóan olyan szintű jövedelemre telessenek szert, amelyből gyors fejlődést tudnak elérni.

EGYES TOKAJ-HEGYALJAI PINCÉSZETEK JELENLÉTE AZ EU BORPIACÁN

Szerző: **Munkácsi Szabolcs** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Dr. Kárpáti László** egy. doc. – **Szakál Zoltán** doktorandusz

Dolgozatom célja a Tokaji borkülönlegességek néhány külföldi és a hazai piacon történő értékesítésének összehasonlítása és az ebből levonható következtetések bemutatása. A dolgozat középpontjában nem is igazán a kereskedelem mennyiségi adatainak, hanem a Tokaji bortermékek értékesítési lehetőségeinek bemutatása.

Néhány tokaji bortermelő cég bemutatásán keresztül szeretnék rávilágítani azokra a körülményekre, amelyek meghatározzák az adott bortermelő sikerességét a piacon. Ezen körülmények optimalizálása kiemelkedő jelentőségű az ágazat fejlesztése és versenyképesebb tétele szempontjából, de nemcsak az export, hanem a hazai piacon is. Míg azonban a külföldi piacon „csupán” a más országokban termelt minőségi, vagy nem „minőségi” borokkal kell felvennie a versenyt a borfogyasztók kegyeiért, addig a belföldi piacon leginkább az egyéb italokat (sör, egyéb szeszes ital) kell, hogy kiszorítsa a fogyasztói értékrendből. Ehhez járul még hozzá az a tény is, hogy mint minden mezőgazdasági ágazatban egyre nagyobb költséggel lehet a termékeket előállítani. A jövedelmezőség sajnos nem követi ezt a tendenciát, vagyis a kitűnő minőségű termékekért nem lehet annyi pénzt elkérni, amennyivel nőtt a termelési költség, ugyanis a fizetőképes kereslet a piacon igen véges. Ebben nagy szerepet játszik a fogyasztói társadalom eltolódott értékrendje is. Itt lép be a kereskedelembe a marketing, mely eszközeinek helyes megválasztásával a borkereskedelmünk pozíciójának javítása lehetővé válik.

A dolgozatom készítése során ezekre a kérdésekre kerestem és kaptam választ. A szerzett tapasztalatokra támaszkodva azt a következtetést vonhatom le, hogy a Tokaj-hegyaljai termelők egy része nehezebb, más részük könnyebb boldogulási lehetőséggel rendelkezik majd az unióban. Az egyetlen kihívás tehát a Tokaj-hegyaljai termelőknek az lesz, hogy a hazai és külföldi piacokon mekkora vásárlói kört lesznek képesek megnyerni, a már meglévők mellé és ezáltal képesek lesznek-e javítani a megélhetési lehetőségeiket az EU keretén belül. Hogy ez a folyamat minél hatékonyabban menjen végbe, elengedhetetlen lesz a kitűnő tokaji termékek marketingjének javítása. A legfontosabb kérdése tehát az, hogy az emberek életének részévé tudjuk-e tenni a Tokajit.

ÁRUTOJÁS TERMELÉS GAZDASÁGI ELEMZÉSE EGY EGYÉNI VÁLLALKOZÁSON KERESZTÜL

Szerző: **Nagy Krisztina IV.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Felföldi János** egyetemi adjunktus

A KSH felmérés szerint 3,3 milliárd tyúktojást termelünk egy évben, melyből 2,8 milliárd étkezési célt szolgál. Mivel a teljes mennyiség hazai fogyasztásra kerül, elmondhatjuk, hogy átlagosan egy év alatt 280 tojást eszünk meg fejenként, ami igen jónak mondható. Magyarországon közel 200-250 tojástermelő üzem működik, ami azt jelenti, hogy csaknem 3000 család él ebből az ágazatból. Sokuk jövője kérdéses lehet.

Dolgozatomban egy tojástermeléssel foglalkozó egyéni vállalkozás gazdasági elemzését végeztem el. Céлом az volt, hogy felvázoljam a vállalkozás költség szerkezetét, termelési értékét, jövedelmét, meghatározom a hatékonysági mutatókat és fejlesztési lehetőségeket javasoljak a hatékonyabb működés érdekében.

A vállalkozás termelési költsége 40.235.625 Ft. A költség szerkezetéből látható, hogy ezen belül a legjelentősebb költség a takarmány költsége, mely az összes költségnek kb. 61%-át teszi ki. Másik jelentős költség a jércék beszerzési költsége, mely kb. 28%. A többi költség csak 1-5%. A vállalkozás költség szerkezete a következőképpen alakul: anyagjellegű költség 92%, személyi jellegű költség 6%, segédüzemi szolgáltatások költsége kb. 1%, egyéb közvetlen költségek 1%.

A vállalkozás termelési értéke 43.287.975 Ft. Ez az összeg a tojás és a tyúkok értékesítéséből származó termelési értékek összegéből tevődik össze. Az összes termelési érték 92%-a a tojás, míg 8%-a a tyúk értékesítéséből származik.

Ezek alapján a vállalkozás nettó jövedelme 3.052.350 Ft.

A kapott értékek nem túl jók, ha az előző évekhez viszonyítom, viszont ehhez az évhez képest jónak mondható. Még csak november van, de a telep vezetője már most azon gondolkodik, hogyan tudná nullára kiharcolni a termelést, hogy ne legyen veszteséges. Ebből is látható, hogy nagyon nehéz helyzetben van ez az ágazat és ezt nem könnyíti meg az ország EU-s csatlakozása.

A GABONAÉRTÉKESÍTÉS TARTALÉKAI MAGYARORSZÁGON

Szerző: **Palugyai Tibor V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens

TDK munkámban arra keresem a választ, hogy milyen lehetőségek kínálkoznak a kukorica és a búza értékesítésére az azonnali értékesítésen kívül.

A szakirodalmi áttekintés után bemutatom a szántóföldi művelés jellegzetességeit a hazánkban, melyhez a KSH adatait vettem figyelembe 1999 és 2003 között. Vizsgálom a szántóföldi művelési ág jelentőségét és szó lesz a kukorica és a búza vetésszerkezetben betöltött szerepéről is. Ezekből kitűnik, hogy ez a művelési ág és különösen ez a két növény mennyire fontos hazánk életében, mind a belsőfelhasználást, mind az exportot tekintve

A következő részben említést teszek a tőzsdei ügyletekről: az azonnali ügyletről, a fedezeti ügyletről és az opciós ügyletről. Ezek közül számomra a fedezeti ügylet volt legfontosabb, mert a későbbi kalkulációk során ezt használom. Ezután a közraktározásról, a közraktári ügylet alapjairól, a közraktári jegyről és a közraktározás és a hitelezés kapcsolatáról lesz szó.

Majd egy holland példán mutatom be a közraktározás egy lehetséges formáját az Európai Unióban, illetve egy holland farmer véleményét az Európai Unió intervenciók felvásárlásáról

Az utolsó részben a kukorica és a búza értékesítési árait hasonlítom össze a tesztüzemekben elért értékesítési árakkal, a Budapesti Árutőzsdén és a Chicago Board of Trade-en érvényben lévő értékesítési árakkal, illetve az intervenciók árakkal 1999-2003 között. Majd az AKII tesztüzemi adatait elemzem, amelyeket a későbbi jövedelemszámítás során használok fel. Végül kalkulációkkal próbálom alátámasztani azt, hogy a közraktározás és az árutőzsde használatával milyen feltételek mellett növelhető a haszon a búza és a kukorica értékesítésében.

AZ INTER AGRÁRIUM KFT. TEJELŐ TEHENÉSZETÉNEK KOMPLEX GAZDASÁGI ELEMZÉSE

Szerző: **Tóth Andrea V.** évfolyamos hallgató
Konzulens: **Dr. Szűcs István** egyetemi docens

A gazdasági állatfajok között a szarvasmarha tartása hazánkban és világviszonylatban is nagy jelentőséggel bír. Egyik legfontosabb nemzetgazdasági feladata a lakosság tejfel és tejtermékekkel való ellátása.

Bár a népelelmzésben betöltött szerepe jelentős, mégis túlzás nélkül állíthatjuk, hogy az a magyar tejelő szarvasmarha ágazat, amely az 1972-es szakosítás óta jelentős változásokon ment át és kedvező eredményeket mutatott fel, napjainkban komoly problémákkal küzd. A tejtermelés alacsony jövedelmezősége, az elkeseredett gazdák demonstrációja, az Európai Unió hozta változások és a szarvasmarhatartás „szépsége” motiváltak e dolgozat elkészítésekor.

Ágazati szinten számos olyan termelést nehezítő tényező van, melyek nemcsak az esetenként hiányos gazdálkodási gyakorlatnak tudható be, hanem szervezeti-, mikro-és makrogazdasági negatív hatásoknak is.

Az Inter Agrárium Kft. gazdálkodását jellemző adatok és termelési tényezők vizsgálatával egyidejűleg, arra kerestem a választ, hogy az ágazati szinten jellemző gondok, hogyan hatnak a jövedelmezőségre és a vállalati szférában milyen nehézségeket vonnak maguk után. Azon túl, hogy a tejtermelés ebben az évben sokat emlegetett „betegségeit” vizsgáltam, igyekeztem felvázolni az általam esetleges megoldásnak vélt lehetőségeket, amelyek lehetővé tehetik az eredményesség javulását.

A tejelő szarvasmarha ágazat helyzetének javítása nem csupán vállalati, hanem nemzetgazdasági érdek is. Mint végzős hallgató remélem kijelenthetem, hogy a szarvasmarhatartásra ezután is szükség lesz; és bár a háztáji gazdaságok eltűnőben vannak, a megfelelő szaktudással, illetve termelési erőforrással rendelkező gazdaságok életképesek maradnak.

AZ APRÓ CSOKOLÁDÉK PIACÁNAK FELMÉRÉSE

Szerző: **Varga Donát** IV. évfolyamos egyetemi hallgató

Konzulens: **Dr. Kárpáti László** egyetemi docens

A dolgozatom célkitűzéseinek megfelelően a csokoládé szeletek piacának helyzetképét próbáltam meg feltárni. A kutatásomat Debrecenben végeztem el, kérdőíves megkérdezés formájában. Munkámmal azokra a kérdésekre próbáltam választ keresni, hogy a vizsgált egyének fogyasztanak-e a termékekből, mely termékeket tudják példaként megemlíteni, mi jellemző a fogyasztási rendjükre, adott időintervallumon belül mennyit költenek apró csokoládéra és hol szerzik be azokat.

A fogyasztás gyakorisága szempontjából az életkor kivételével mindenhol együttesen tudtam vizsgálni a sokaságot. A kutatás során kiderült, hogy a megkérdezettek legnagyobb része (52%) hetente egy-két alkalommal vásárol a termékekből. A második termékérdésnél, amely szerint 5 csokoládé szeletet kellett felsorolni nemek szempontjából, a férfiak legtöbbször a Mars-ot majd a SNICKERS-et írta, míg a nőknél a Mars után a Milka Wafelini következett, majd a SNICKERS és a Sport szelet azonos arányban szerepelt. Lakóhely szerint az első hely a legtöbb csoportnál szintén a Marsé és a SNICKERS-é volt, ám a „távolabb élők” kategória tagjai a SNICKERS helyett a Sport szeletet és a Milka Wafelinit állították a dobogóra.

A kutatásom eredményei tehát a végzettség kivételével a legtöbb identifikáló kérdés szerint ellentmondanak a szakirodalomban fellelt eredményeknek, ahol a Sofres Modusnál a vezető hely a Sport szeleté volt. A különbség azonban - figyelembe véve az igen széles csokoládé szelet termékpalettát – nem tekinthető számottevőnek, hiszen az említett csokoládé a dolgozatban is sok szempont szerint elért harmadik helyezést, a középfokú valamint a felsőfokú végzettségűeknél pedig első befutó is volt.

A 4. kérdésben a nemeknél megállapítottam, hogy a férfiak átlagosan 173,9 Ft-tal többet költenek apró csokoládéra mint a hölgyek. Életkor szerint a 19-25 évesek költenek feltűnően a legtöbbet a termékekre. Jövedelem szerint a jövedelem kategóriákban való felfelé haladásnak megfelelően az apró csokoládéra költött pénz összege is növekszik.

Kedvenc márka vonatkozásában minden szempontból együtt vizsgáltam a sokaságot. A megkérdezettek első és a második legkedveltebb apró csokoládéja is a Mars volt, míg a harmadik a Sport szelet. Kedvenceiket leginkább a karamellás ízesítés miatt szeretik a fogyasztók.

Az optimális ár a férfiak szerint 84,88 Ft/db, a nők szerint 71,27 Ft/db lenne. Jövedelem szerint az első két jövedelem csoportbeliek közel azonosan 72 Ft-ot míg a mintában szereplő legmagasabb jövedelműek 100 Ft-ot tartottak optimális árnak.

Maximális ár a férfiak véleménye alapján átlagosan 159,77 Ft/db lenne, a nők szerint pedig 131,63 Ft/db. A legtöbb szempontból ennél a kérdésnél a sokaság együttesen volt vizsgálható, és arra derült fény, hogy a válaszolók 26%-a 100 Ft-ot tartana maximális árnak egy darab apró csokoládéért.

A csokoládé szeletek piacának kutatása során a vizsgált kérdésekre adott válaszokként összefoglalóan tehát ezek az eredmények fogalmazódtak meg. A Mars és a SNICKERS, bizonyos szempontokból pedig a Milka Wafelini és a Sport szelet igen szoros küzdelme, a 17-18 évesek, valamint a 14-16 év közöttiek csokoládé termékcsoport irányában mutatott különösen nagy válaszadói együttműködése ugyanakkor újabb válaszkeresést indukál, amely ismét kutatások kezdeményezését képezheti.

AZ UNIÓS CSATLAKOZÁS KÖRNYEZETVÉDELMI SZEMPONTÚ HATÁSAINAK VIZSGÁLATA EGY SERTÉSTELEPEN

Szerző: **Berecz Attila V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Nagy Lajos** egy. tanseg. – **Balogh Péter** egy. tanseg.

Napjainkban egyre sürgetőbb feladattá vált a mezőgazdaság és a környezetvédelem teljes összehangolása. Sajnos el kell ismernünk azt a tényt, hogy a mezőgazdaság saját lételemét, a természeti környezetet pusztítja, szennyezi és az állattartás az, ami a legnagyobb szennyező forrást jelenti.

A környezetszennyezés főként az állathullákból - ahol feldolgozás is van-, a vágóhídi melléktermékek, a szennyvíz, fertőtlenítő szerek és legnagyobb mértékben a hígtrágya miatt adódik. Véleményem szerint az állattenyésztés környezetszennyezése csökkentésének kulcsa a hígtrágya probléma megoldása. Dolgozaton fő célja a hígtrágyával kapcsolatos lényeges kérdések vizsgálata elemzése.

A hígtrágya probléma vizsgálata előtt tettem egy rövid kitekintést a sertésenyésztés jelenlegi helyzete felé, magyarországi, Európai Unió, és világviszonylatban is.

A dolgozatban elvégeztem az Európai Unióban és Magyarországon hatályos jogszabályok összehasonlító elemzését, amelyek közvetlenül a hígtrágya kérdéskörhöz kapcsolódnak, és megállapítottam, hogy jogszabályaink teljes mértékben megfelelnek az Európai Unió előírásainak. A dolgozatban bemutattam a hígtrágya kezelés jelenlegi helyzetét, kitekintve az Európai Unióra és ismertettem a lehetséges megoldásokat.

Egy 600 kocás nagyüzemi sertéstelep adatait vizsgálom, itt részben megoldott a hígtrágya kezelése, és megfelelő az ártalmatlanítása, kihelyezése, és ahol a legfőbb nehézséget az egységes környezethasználati engedély megszerzésének közeli határideje jelenti. Beruházás- gazdaságossági elemzést végeztem, mely során egy hígtrágya kezelést- és kijuttatást korszerűsítő beruházást vizsgáltam, valamint az egységes környezethasználati engedély megszerzéséhez szükséges, 2005-ben aktuális, pótlólagos beruházás költségeit kalkuláltam ki, és értékeltem.

Azt a következtetés vontam le, hogy a sertésenyésztésnek abban az esetben van jövője, ha képes a legtöbb EU országgal felvenni a versenyt a technológiai követelmények, a fajlagos önköltség és állatvédelmi előírások tekintetében. Ennek azonban gátja lehet a sertés ágazat jelenlegi jövedelemtermelő képessége, és a nagymértékű piaci kockázat hisz a szükséges környezetvédelmi beruházások elvégzésének akkor van reális esélye, ha a tevékenységből származó jövedelem ezt fedezni tudja.

**SZENNYEZŐFORRÁSOK ADATBÁZISA ÉS KÖRNYEZETFÖLDTANI
MINŐSÍTÉSE SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYÉBEN**

Szerzők: **Csabai Edina** – **Szabó Valéria** IV. évf. egyetemi hallgatók
Konzulensek: **Dr. Lazányi János** egy. tan. – **Dr. Püspöki Zoltán** egy. adj.

ERDŐSPUSZTÁK TURIZMUSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Szerző: **Suta Éva** V. éves egyetemi hallgató

Konzulens: **Dr. Pető Károly** egyetemi docens

Kutatásom célja az Erdőpuszták turisztikai adottságainak felmérése, a meglévő adottságok elemzése, értékelése.

Az Erdőpuszták kistérség 1992-ben Önkormányzati Szövetséget hozott létre, melyből 1995 elején a szövetség 10 település önkéntes társulásával létrehozta az Erdőpuszták Társulását. A társulás tagjai: Álmosd, Bagamér, Hajdúbagos, Hosszúpályi, Kokad, Létavértes, Mikepércs, Monostorpályi, Sáránd és Újléta.

Az alapszabály szerint a társulás célja az önkormányzatok közös érdekképviselése, kapcsolataik magasabb szintű kiteljesítése, kistérségek fejlesztése, az elmaradottságok, hátrányok fokozatos felszámolása, érdekeik közös képviselése, szolgáltatások nyújtása a társulás tagjainak és hagyományörző rendezvények szervezése.

Hajdú-Bihar megye területének harmadát a gazdasági és infrastrukturális fejlettség szempontjából hátrányos helyzetű települések alkotják. Ezen települések lakossága, azaz a megye népességének negyede hátrányos társadalmi és gazdasági viszonyok között él. Az itt élő emberek legnagyobb része mezőgazdasági termeléssel foglalkozik, illetve ebből biztosítja a mindennapi megélhetését. Az Európai Unióhoz való csatlakozással alapjaiban változott meg a mezőgazdaság, átalakult a termelési szerkezet, és megváltoztak az erőviszonyok.

A turizmus napjaink leggyorsabban fejlődő iparágává nőtte ki magát. Sajnos hazánkban és főleg a keleti régióban a jövedelemszerzési módnak ezen formája még gyerekcipőben jár. Azonban megvannak ezen a vidéken azok az érintetlen természeti értékek, kulturális műemlékek, kiaknázatlan kulturális lehetőségek, amelyek a kiránduló emberek számára vonzóak lehetnek.

Dolgozatom két aspektusból vizsgálja a felvetett kérdést. Először is tartalmaz polgármesteri interjúkat, amelyek 3 kérdésből állnak. Elsőként az Európai Unióhoz való csatlakozás hatásairól kérdeztem a települések vezetőit, majd a legfontosabb fejlesztési elképzeléseket térképeztem fel, végül pedig a helyi turisztikai életről informálódtam. Másrészt minden településről elkészítettem egy értékelést, amely számba veszi az adott

vidék infrastrukturális helyzetét, értékeli a környezet állapotát, a szállás és étkezési lehetőségeket, a különböző turisztikai látnivalókat és a szabadidős programokat, turisztikai lehetőségeket.

Szinte minden településen megtalálhatóak ugyanazok a problémák. Legnagyobb gond a vidéki emberek számára a foglalkoztatás hiánya, a munkanélküliség nagy aránya, a fiatalok elvándorlása, a rossz infrastrukturális helyzet és a különböző szolgáltatások hiánya.

Erre a problémára nyújthat kézenfekvő megoldást a turizmus fejlesztése. A turisztikai élet fellendítése maga után vonja a munkahelyteremtést, infrastruktúra fejlesztést, a megélhetési viszonyok javítását. Hatása szerető és sokrétű, elősegíti a vidéki életszínvonal emelkedését is.

Az eredmények értékelésében egyértelműen megállapítható, hogy a települések polgármestereinek a fejlesztésekkel kapcsolatban ugyanazokkal a nehézségekkel kell megküzdeniük. Szinte mindenki azt nyilatkozta, hogy bármiféle fejlesztési elképzelés alapjául a különböző pályázatok s támogatások elnyerésének lehetőségei szolgálnak. Egybehangzóan megállapították, hogy a települések legfontosabb feladatai az infrastrukturális fejlesztés, ezen belül pedig a közutak javítása, bővítése, a szennyvízhálózat kiépítése, a víztisztító beruházások megvalósítása, a helyi iskolák, óvodák és középületek felújítása.

A turizmussal kapcsolatban egybehangzóan megállapítható, hogy minden településnek sajátos képe és értékei vannak, amelyekre büszkék az ott élők. Ezt szeretnék bemutatni a nagyközönségnek is, s ennek érdekében már kisebb-nagyobb erőfeszítések is történtek. Megfogalmazódott, hogy a települések közötti összefogás nagyban elősegítené többnapos turisztikai program kialakítását, így hosszabb ideig tartózkodhatnának a vendégek a térségben, ami mindenki számára előnyt jelenthetne.

Legfontosabb javaslatom az, hogy a településeknek együtt ki kell dolgozni egy turisztikai fejlesztési tervet, amelyben meghatározzák a célokat, rögzítik az egyes fejlesztési terveket és feladatokat, kidolgozzák az egyes beruházásokra vonatkozó elképzeléseket.

Úgy gondolom, hogy a mi feladatunk a vidék értékeinek megőrzése, a vidéki lakosság elvándorlásának megakadályozása és egy igényes és egészséges vidéki társadalom kialakítása.

Végül, de nem utolsó sorban szeretnék köszönetet mondani tutoromnak, Dr. Pető Károlynak, a Debreceni Agglomerizáció vezetőjének Dr. Grasseli Gábornak és munkatársainak, az önkormányzatok dolgozóinak és polgármestereinek támogatásukért és áldozatkész munkájukért.

EGY MEGOLDÁSI JAVASLAT A HAJDÚ-BIHAR MEGYEI FALUSI TURIZMUSBAN JELENTKEZŐ PROBLÉMÁKRA

Szerző: **Szabó Erika V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Nábrádi András** egyetemi tanár

Dolgozatom kiindulási alapja a 2004. áprilisi Kari TDK-ra készített munkám volt, amelyben kérdőíves felmérés segítségével vázoltam fel a megyei falusi turizmus helyzetét, az azzal kapcsolatosan felmerülő problémákat.

Jelenlegi munkám során próbáltam megoldási lehetőséget keresni a felmerült nehézségekre. A problémák megszüntetésére elsősorban a meglévő intézmények összevonásával és funkciójuk kibővítésével egy új szervezeti rendszer kiépítését javasoltam, amely multifunkcionális tevékenységet lát el. Felvázoltam, hogy miként történhetne a vendégfogadók által kínált programok szervezése és szálláshellyel együtt turisztikai termékként való értékesítése a szervezeten keresztül.

Az elképzelés újszerűségét abban látom, hogy a javasolt szervezeti rendszer helyi szinten figyelembe veszi az adott település lehetőségeit, jellemzőit, illetve működtetésébe bevonja a helyi vendégfogadókat is, ezáltal megszüntetve a jelenlegi struktúra túlzottan „hivatalos” jellegét, növelve a vendéglátók elhivatottságát az intézménnyel szemben.

Újjítást jelent az is, hogy a korábban elkülönülten működő szervezetek feladatai egy intézményen belül lennének ellátva, fokozva ezáltal hatékonyságukat.

Nem utolsósorban új megközelítést jelent az, hogy a kínálat szempontjából a falusi turizmus alapegységeként nem a különálló falusi vendégfogadókat tekinti a rendszer, hanem azokat egységes eszkésként kezeli, melyben az egyes vendégfogadók csak részegységként jelentkeznek.

A javaslatomban felvázolt intézményrendszer technikailag megvalósítható lenne, mivel a 'részegységek' már jelenleg is funkcionálnak, csupán ezeket kellene egyesíteni, illetve kiegészíteni az értékesítést is ellátó funkcióval. A kialakításhoz azonban elengedhetetlenül szükséges a felső kezdeményezés és anyagi támogatás, a falusi vendéglátók érdeklődésének felkeltése.

ANGYALHÁZA ÉS SZELENCÉS MÚLTJA ÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

Szerző: Szanka Nikoletta Tamara V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: Dr. Lazányi János egyetemi tanár

A SZERVEZETI KULTÚRA ÉS VIZSGÁLATA A FIPKERSZ KFT-NÉL

Szerző: **Berényi Tibor** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Berde Csaba** egyetemi docens

A szervezeti kultúra a vállalati menedzsment tudományának egyre fontosabb, divatosabb területe. A kultúra vizsgálata a társadalomtudomány egyik önálló, nagy múltra visszatekintő kutatási területe. A szervezeti kultúra azonban mind tartalmában, mind elméletében és fogalmi rendszerében eltér a kultúra általános meghatározásaitól. Az erős szervezeti kultúra, erős magatartási-viselkedési formákat alakít ki, melynek eredményeként a szervezeti struktúra is stabilabbá válik. A deverzifikált környezet, a változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás nem hagyják érintetlenül a szervezeti kultúrát sem. A változásoknak ez a kultúraformáló – módosító hatására, irányította figyelmemet a szervezeti kultúra problémakörére és inspirált önálló vizsgálatok végzésére és adott szervezetnél.

Dolgozatomban a szervezetre, vezetésre és a szervezeti kultúrára vonatkozó irodalmat dolgoztam fel és személyes elbeszélgetések során, valamint kérdőív kitöltésével végeztem vizsgálatokat. A vezetőkkel és dolgozókkal történt személyes elbeszélgetések során igyekeztem feltárni a szervezeti kultúra látható és láthatatlan elemeit. A termelés szerkezetét megismerve a régi mezőgépes múltat idéző struktúra és létszám csökkenése mellett, mintegy szembenállásként tapasztaltam az új kábelüzemágban a növekvő létszámot. A korábbi gépiparban foglalkoztatott szakemberek helyett a betanított munkaerő tevékenysége alapozza meg a vállalat árbevételét, jövőjét. Az új helyzetben a régi kulturális elemek megkoptak, elvesztették jelentőségüket, a változó összetételű betanított munkaerő sajátos szervezeti kultúrájának kialakítása a jövő vezetésének feladata. A vállalati kultúráról sokan azt tartják, hogy „a ragasztó, ami összetartja a vállalatot”. Mások véleménye szerint „ahogy mi itt a dolgunkat tesszük”. A két szlogenszerű meghatározás más-más értékeket takar és más jövőképet közvetít.

A több mint 40 éves múlttal rendelkező vállalatnál a szervezeti kultúra mibenlétét kerestem akkor, amikor a jelen állapot értékelése mellett a kívánatosnak tartott kultúrára vonatkozó kérdések értékelését is feldolgoztam a hatvan megállapításból álló kérdőív alapján.

MUNKAHELYI ELÉGEDETTSÉG VIZSGÁLAT A NATIONAL INSTRUMENTS EUROPE KFT.-NÉL

Szerző: **Hopka Nikoletta** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Dienesné dr. Kovács Erzsébet** egyetemi docens

Dolgozatom témájául a munkahelyi elégedettség vizsgálatát választottam, abból a megfontolásból, hogy az egyén motivációjának ismeretében lehetővé válik olyan beavatkozások meghatározása, melyek fenntartható növekedési pályát és hosszú távú sikert biztosítanak a vállalatok számára.

A munkával való elégedettség a munkával kapcsolatos beállítódottságot (attitűd) jelentő kifejezés, azaz a munkával kapcsolatos érzéseket, gondolatokat, cselekvési tendenciákat tartalmazza.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy ez egyén értékpreferenciája jelentős mértékben módosult. Elkötelezettségét nem csak a fizetése, hanem az értelmes, változatos, önmegvalósításra lehetőséget adó munkafeladatok is befolyásolják. Fentiek alapján a legfontosabb vizsgálandó faktorok a fizetéssel-, az erkölcsi elismeréssel-, a felettesekkel-, a munkatársakkal-, a fejlődéssel-, a munka és magánélet közti egyensúllyal-, az emberi légkör kialakításával- és a biztonsággal való elégedettség.

Az elméleti ismereteket felhasználva a gyakorlatban is szeretnék rávilágítani a téma jelentőségére, ennek érdekében konkrét vizsgálatokat végeztem a debreceni National Instruments Europe Kft. dolgozói körében. Dolgozatom készítésekor célul tűztem ki a vállalat jelenlegi helyzetének, a dolgozók elégedettségének és elkötelezettségének, valamint a kívánatos beavatkozási irányok meghatározásának feltérképezését.

A vizsgálathoz szükséges adatokhoz kérdőíves felmérés alapján jutottam hozzá, ahol a munkahelyi elégedettség tényezőire kérdeztem rá, zárt kérdésekkel, melyeket később mélyinterjúkkal is kiegészítettem. Felmérésemben a National Instruments 41 dolgozója (beosztott és vezető egyaránt) vett részt, reprezentálva azt a 260 munkatársat, akik a National Instruments Europe Kft.-nél dolgoznak. A kérdőívet kitöltők válaszait több szempont alapján elemeztem. Általános vizsgálatot végeztem minden kérdésnél, illetve néhány esetben feldolgoztam az

adatokat nem, életkor, szervezeti egységek és a vállalatnál eltöltött évek vonatkozásában is.

HUMÁN ERŐFORRÁS MENEDZSMENT VIZSGÁLATOK A KÖZSZFÉRÁBAN

Szerző: **Koroknai Réka V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dienesné dr. Kovács Erzsébet** egyetemi docens

Napjainkban a humán erőforrás menedzselésnek jelentős szerepe van a vállalatok életében. Egy szervezet megfelelő működéséhez nélkülözhetetlen az emberi erőforrással való gazdálkodás, hiszen ez teszi lehetővé a szervezet céljainak megvalósulását, a hatékony kiválasztást és a magas színvonalú munkavégzést.

Felgyorsult világunkban igen nagy szükség van egy jól működő humánpolitikai rendszerre, egy új típusú, kapcsolat- és kötődés-rendszer kialakítására a munkavállaló és a munkáltató között. A mai társadalom hajlamos megfélemleni arról, hogy a gazdasági növekedés mögött tulajdonképpen az ember, az ember tudása, az ember alkotóképessége áll. Ezért az emberi erőforrás gazdálkodás, a személyügy elsődleges feladata a gazdálkodó szervezet sikereihez való hozzájárulás oly módon, hogy egyúttal az alkalmazottak igényei is ki legyenek elégítve.

A témával kapcsolatban a Hajdú-Bihar Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálatnál végeztem vizsgálatokat. Célom volt bemutatni, hogy a közigazgatásban hogyan valósul meg az emberi erőforrás menedzselés folyamata, milyen jellemzői vannak a közigazgatási szerveknek, a Szolgálaton belül milyen tényezők játszanak szerepet a megfelelő teljesítmény elérésében és melyek a köztisztviselők előmenetelének feltételei.

Dolgozatomban elemzem az emberi erőforrás menedzselés területeit és a szakirodalom nézeteit, majd a Szolgálat felépítését és feladatait részletezem.

Az emberi erőforrás menedzsmentre vonatkozó kérdéseket az alábbi témakör-csoportosításban elemeztem:

1. Az emberi erőforrás menedzsment tevékenységterületeinek értékelése
2. Vezetők és beosztottak munkahelyi elégedettsége
3. A munkáltató által megfogalmazott legfontosabb igények.
4. Köztisztviselői teljesítményértékelés.
5. Képzések, továbbtanulás

A kérdésekre kapott válaszokat számítógép segítségével értékeltem ki és grafikonok, táblázatok segítségével ábrázoltam.

VEZETŐI ELVÁRÁS VIZSGÁLATOK A MEZŐGAZDASÁGBAN

Szerző: **Kurczina Mariann** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Berde Csaba** tanszékvezető

Az emberi erőforrás szerepe az utóbbi évtizedben jelentősen felértékelődött. A tudás, a tapasztalat, a szakismeret a tőke egyik formája, a szervezeti vagyón része, fontos stratégiai erőforrás. A vállalat sikeressége szempontjából az emberi erőforrás már nem csupán a költségtényező egyike, hanem legalább olyan fontossággal bír, mint a másik három alapvető erőforrás: a pénzügyi eszközök, a piac és a termelési módszerek. Nem elhanyagolandó szempont tehát az, hogy milyen tulajdonságokkal rendelkező alkalmazottak vesznek részt a vállalatok értékteremtő folyamataiban.

A megfelelő alkalmazottak felkutatása, kiválasztása, meggyőzése a humán erőforrás menedzseléssel kapcsolatos vezetői feladatok közé tartozik, az emberi erőforrás kiválasztására vonatkozó döntés pedig mindig vezetői feladat marad. A döntésben meghatározó fontosságú az, hogy a vezetők milyen elvárásokat fogalmazznak meg alkalmazottaikkal szemben, melyek azok a tulajdonságok, amelyek meghatározó fontossággal bírnak az emberi erőforrás menedzselése tekintetében. Az elmúlt tíz évben bekövetkezett meghatározó társadalmi és gazdasági átalakulás a mezőgazdaságot is alapjaiban érintette. Ezek a folyamatok a humán tőkére nagy befolyással bírtak, illetve nagy elvárásokat támasztanak. Ebbe a szférában is megjelenik az igény az új típusú menedzsment iránt, valamint megváltoznak az emberi erőforrással szemben támasztott követelmények is.

A vezetői elvárások vizsgálata a humán erőforrás menedzsmentnek (HEM) egy kevésbé feltárt területe. Számtalan irodalmi forrás foglalkozik a HEM lényeges kérdéseivel, azzal, hogy milyennek kell lennie egy jó vezetőnek, hogyan válhatunk sikeres vezetőkké. A HEM-mel kapcsolatos vizsgálatok egy sajátos módjának tekinthető ennek ellenkező irányú vizsgálata, azaz hogy milyen elvárásokat fogalmazznak meg a vezetők a beosztottakkal szemben. Ezt a megközelítést azonban csak kevesen vizsgálták még. Az emberi erőforrás szerepének felértékelődésével az ilyen irányú tudományos kutatás jelentősége várhatóan növekedni fog, és a szakirodalom is kibővül majd az új kutatási eredményekkel.

Dolgozatom célja az volt, hogy az irodalmi feldolgozás és saját vizsgálataim segítségével feltárjam és elemezzem az alkalmazottakkal szemben támasztott vezetői elvárásokat, különös tekintettel a mezőgazdasági vállalkozásokra. Vizsgálataimat 4 eltérő korú, működési formájú, különböző nagyságú árbevétellel, alkalmazotti létszámmal és eltérő foglalkoztatási struktúrával rendelkező szervezetnél végeztem. A vizsgálatokban szerepelt egészen fiatal, de volt félszázados múlttal rendelkező szervezet is.

A feldolgozások eredménye alapján megállapításokat tettem a beosztottakkal szemben megfogalmazott szakmai, személyiségi és munkaelvárásokra, valamint a munkatársak megválasztásának szempontjaira az új munkaerővel kapcsolatos információk fontosságára, a beosztottak kommunikációs képességeire és motiváltsági szintjére vonatkozóan.

A MUNKAERŐ KIVÁLASZTÁS LEHETSÉGES MÓDSZEREINEK ELEMZÉSE

Szerző: **Pallagi Zsolt** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dienesné dr. Kovács Erzsébet** egyetemi docens

A munkaerő-toborzás és – kiválasztás az emberierőforrás-menedzsment tevékenységeinek kritikus pontja, hiszen csak megfelelő mennyiségű és összetételű munkaerő képes a szervezetek által kialakított stratégiák és tervek megvalósítására. Különösen felértékelődik a kérdés, ha figyelembe vesszük azt a tényt, hogy korunk információgazdag társadalmában a tudás, a szervezeti és a humán képességek felértékelődtek, a cégek versenyelőnye a humán tőkékük minőségében rejlik.

Napjainkban a cégek többsége már magától értetődő természetességgel veszi, hogy a sikeres piaci működéshez elengedhetetlen feltétel az emberi erőforrásokkal való hatékony gazdálkodás.

A világgazdaság tendenciáinak változásai az elmúlt időszakban a cégek többségét a költségek csökkentésére kényszerítette. A költségnek között az élömunkára fordított hányad az egyik legjelentősebb tételt képviseli. Így a munkaerő-toborzás és kiválasztás valamint azok módszerei, melyek segítségével a kívánatos munkakörök követelményeinek megfelelő munkaerő-állomány biztosítása történik jelentős erőfeszítéseket, tervszerűséget, költség tudatosságot és hatékony módszereket igényel.

Dolgozatom témája a fent említett kiválasztási technikák lehetséges módszereinek elemzése, és bemutatása.

E témához kapcsolódva bemutatásra kerülnek a következő területek:

- felvételi politika, toborzási program jelentősége a személyzetbiztosítás folyamatában
- kiválasztás, toborzás jelentősége a humán erőforrás feladatainak tükrében
- munkaerővel szemben támasztott elvárások értékelése, rangsorolása
- munkaerőforrások biztosításának területei
- a munkaerő kiválasztás folyamatához kapcsolódó dokumentumok vizsgálata
- kiválasztási folyamatban résztvevők illetve döntéshozók bemutatása
- felvételi módszerek megjelenése a munkaerő kiválasztás során

A vizsgálatok elvégzéséhez a kérdőíves felmérés módszerét használtam. A felmérés adatainak kiértékelése számítógép felhasználásával történt. Az eredményeket táblázatok formájában foglaltam össze, és grafikonok segítségével ábrázoltam, melyekből következtetések illetve megállapítások kerültek levonásra. A vizsgálatokat a következő szervezetekben végeztem: Tom Control Rt , Pest Megyei Földhivatal , Vámospércsi Polgármesteri Hivatal

A SZERVEZETI KULTÚRA VIZSGÁLATA AZ EASTERN SUGAR CUKORIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL

Szerző: **Sári Viola V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dienesné dr. Kovács Erzsébet** egyetemi docens

Magyarországon az elmúlt évtized dinamikus változó gazdasági környezete, az új kihívások, a nagymértékű tulajdonosi és strukturális átalakulás alkalmazkodásra kényszerítették a piacon maradni kívánó cégeket, felhívták a figyelmet az addig kissé háttérbe szorult tényezőkre, az *ember* és a *szervezeti kultúra* fontosságára.

Napjainkra a szervezeti kultúra vizsgálata, alakítása, fejlesztése a vezetői eszköztár egyik legfontosabb elemévé lépett elő. Egyre többen ismerik fel, hogy a szervezeti kultúra nem elhanyagolható versenytényező, hiszen a cégek nemcsak termékeikkel és szolgáltatásaikkal, de értékrendjükkel, kultúrájukkal is versenyeznek.

A környezet változásának felgyorsulása igazolja a szervezetek alkalmazkodóképességének, változásérzékenységének jelentőségét, melyben fontos szerepe van a szervezeti kultúrának. Különösen igaz ez a megállapítás napjainkban, hiszen Magyarország EU tagállammá válásával a hazai vállalatoknak minden eddiginél nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a versenyképességük javítására, megőrzésére.

Dolgozatom elkészítése során a szervezeti kultúra és a vállalati versenyképesség közötti kapcsolat ismertetését és elemzését tűztem ki célul. Szeretném érthetőbbé tenni, hogy a humán tényező és a vállalatok kulturális jellemzői hogyan képesek befolyásolni a szervezeteken belüli együttműködést és hatékonyságot.

A szakirodalmi feldolgozás alapján áttekintettem és összefoglaltam a szervezeti kultúra jelentőségét, sajátosságait, magyarországi helyzetét. Ezt követően Magyarország legnagyobb és legmodernebb cukorgyáránál, az Eastern Sugar Cukoripari Részvénytársaságnál vizsgáltam meg, hogy a vállalat vezetői és dolgozói mennyire ismerték fel a szervezeti kultúra jelentőségét és mennyire járul hozzá ez a vállalat eredményességéhez.

A vizsgálat alapjául a vállalat vezetőivel, dolgozóival készített mélyinterjúk, egyéni adatfelmérő lapok és kérdőívek, valamint különböző vállalati dokumentumok szolgáltak.

A részletes elemzés és a kérdőívek eredményeinek értékelése után javaslatot dolgoztam ki arra vonatkozóan, hogy a vállalat szervezeti kultúrája hogyan fejleszthető tovább.

VEZETÉSI FUNKCIÓK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK VIZSGÁLATA VEZETŐI KOMMUNIKÁCIÓ ALAPJÁN

Szerző: **Tódor Szabina Tünde** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dajnoki Krisztina** egyetemi tanársegéd

A kommunikáció minden olyan szervezet sikeressége szempontjából alapvető fontosságú, ahol embereket foglalkoztatnak. Nélkülözhetetlen szerepe van a szervezeti célok megvalósításában az információszerzéstől a döntéseken keresztül a döntés végrehajtásáig. A vezetők a munkaidejük döntő többségét kommunikációval töltik.

A dolgozatom célja, hogy a különböző beosztású vezetők kommunikációjának vizsgálatán keresztül bemutassam, milyen eltérések tapasztalhatóak a vezetői kommunikációban a beosztástól függően. Céлом volt továbbá, hogy az elemzések alapján beazonosítsam a vizsgált vezetők által realizált legfontosabb feladatokat, és következtetéseket vonjunk le, melyek alkalmasak a vizsgált vezetők munkájának racionalizálására, esetleg hatékonyabbá tételére. A vizsgálati módszer megválasztásánál Mintzberg (1979) munkájából indultam ki.

Az elemzéseket tényleges vezetői magatartás megfigyelésekre építettem, amelyek a vezetői kommunikációra irányultak. Az elsőszámú és a beosztott vezető öt munkanapjának megfigyelése során készítettem el az adatfelvételezést. Az első számú vezetőre fordított öt nap időtartama 2917 percet, míg a beosztott vezető esetében az ugyancsak öt napos vizsgálatban 2653 percet vételeztem fel. A megfigyelések során kapott adatokat összesítve besoroltam az alábbi kommunikációs tényezőkhöz: írásbeli kommunikáció, szóbeli kommunikáció, olvasás, telefonbeszélgetés (ezen belül kimenő – bejövő telefonhívás), mások meghallgatása, kommunikáció nélküli állapot.

Dolgozomban a megfigyelt időszak adatait a vizsgált napok időértékei alapján összesítettem és értékeltem mindkét vezető esetén, majd ezekkel összehasonlító és megoszlási vizsgálatot végeztem. Az adatgyűjtés során felvételeztem és kiértékeltem a kommunikációs interakciók számát. Ezekre az adatokra alapozva végeztem el az interakció vizsgálatokat. Az adatokat táblázatos formában megjelenítve, több szempont szerint értékeltem ki.

A vizsgálatok során egyértelművé vált, hogy a vezetői tevékenység, a vezetői feladatok realizálása a kommunikáció révén valósul meg. A kommunikáció nem különül el a vezetéstől. A kommunikáció, vezetés vagy helyesebben megfogalmazva a vezetés kommunikáció.

KARRIERTERVEZÉS A DRITOR KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.-NÉL

Szerző: **Varga Anita V.** évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr Dienesné dr. Kovács Erzsébet** egyetemi docens

Jogosan tehetnénk fel azt a kérdést: lehet-e tanulni a sikert, vagy csak konkrét tevékenységek sikeres tanulásáról lehet szó? Arra a kérdésre, hogy a siker tanulható-e az ezzel foglalkozó szakemberek szerint az első korrekt válasz az lenne, hogy is-is.

De mitől is függ a siker és tanulása, mire kell figyelni, hogy sikeresek legyünk? Ezekre a számomra fontosnak tartott kérdésekre kerestem a választ.

Az első részben bemutatom, hogy mit is értünk valójában karrier alatt. Hogyan is menedzselhető a karrier, illetve mit kell tenni azért, hogy megfelelő ütemben tudjunk lépkedni előre.

A továbbiakban bemutatom a DRITOR Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-t, ahol a kutatásaimat végeztem. A céget 1991-ben alapították, s jelenleg 132 alkalmazottal végzi a tevékenységét. A vállalat parkettagyártási tevékenységének köszönhetően már régi szereplőnek számít a faiparban. Az elmúlt évek során felhalmozott tapasztalatok alapján felépítettek egy új, az eddigieknél még korszerűbb gyártási tevékenységet, amely hosszú távon is piacképes termék előállítására alkalmas. A magas minőségű, olasz technológiával előállított környezetbarát termékeik versenyképesek, illetve a megrendelők számára kedvező áron tudják biztosítani ezen termékeket.

A vizsgálathoz szükséges adatokat kérdőív segítségével kaptam meg. A kérdőívet kitöltők válaszait több szempont alapján elemeztem. A cég vezetőivel mélyinterjúkat készítettem.

A vizsgált kérdések a következők:

- hivatásuknak tekintik-e a jelenlegi pozíciójukat
- mit várnak el a vezetők a beosztottaktól
- milyen képzésben vennének részt céljaik elérése érdekében
- milyen tényezők ösztönzik ezen képzések elvégzésére
- mit jelent az egyén számára a karrier
- milyen elvárásai vannak a dolgozónak egy munkahellyel kapcsolatban

A válaszok értékelésére Microsoft Excelt használtam, az eredményeket diagramokkal szemléltettem.

CSOPORTMENEDZSMENT ÉS CSOPORTSTRUKTÚRA VIZSGÁLATOK MEZŐGAZDASÁGI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOKBAN

Szerző: **Villányi Réka** V. évfolyam egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Berde Csaba** egyetemi docens

Minden szervezet, úgy a mezőgazdasági szervezetek számára is az egyik legfontosabb tényező, hogy olyan munkacsoportokat alakítsanak ki, és élükre olyan vezetőket állítsanak, amelyek a vállalkozás maximális jövedelem és profit elérését szolgálják, illetve melyek növelik a szervezet teljesítményét, termelési értékét. A csoportok kialakítása, irányítása számos kérdést és problémát vet fel. Fontosnak látom megvizsgálni azokat a tényezőket, amelyek meghatározzák a mezőgazdasági csoportok sajátos szerkezetét, melyek magyarázatot adhatnak azok keletkezésére, működésére illetve felbomlására. Mezőgazdasági részvénytársaságnál töltött gyakorlatom lehetőséget adott arra, hogy a témát egy olyan erősen strukturált, sokféle tevékenységet végző szervezetnél vizsgáljam, ahol többféle csoportformáció is fellelhető, ezzel jó lehetőséget biztosítva a csoportmenedzsment vizsgálatok elvégzéséhez.

A csoportstruktúra és – menedzsment vizsgálatom célja, a szervezetekben alkalmazott csoportmenedzsment feladatok sajátosságainak vizsgálata, elemzése, melynek alapján a szervezetek struktúrája feltárható, menedzselési folyamatai továbbfejleszthetők, hatékonyabbá tehetőek. Dolgozatom célja, hogy a már feldolgozott és saját vizsgálataim alapján bemutassam a mezőgazdaságban jellemző csoport formációkat, menedzsmentet, vezetési feladatokat. Ennek érdekében vizsgálatokat végeztem a csoportkialakítás vezetési szempontjaira, a csoporttagság előnyeire, hátrányaira, a csoportnormák kialakulására, a státuszra, a csoportban betöltött szerepre, a csoportkohézióra és a csoportpolarizáltságra. A vizsgálati eredmények több szempontból értékelhetők. A leíró statisztikai vizsgálat során a megkérdezett személyes és szakmai adatainak, tapasztalatainak elemzése történik. Dolgozatomat a változók korrelációval és varianciaanalízissel történő vizsgálatával zárom. A statisztikai hipotézisvizsgálatok alkalmával arra keresem a választ, hogy milyen összefüggések mutatkoznak a rendelkezésemre álló interjúban szereplő kérdéscsoportok, illetve a függő és független változók (nem, kor, beosztás, végzettség, szakterület) között.

A vizsgálati eredmények értékelésével az a célom, hogy a kapott válaszok összegzésével és elemzésével olyan következtetéseket vonjak le, és megállapításokat tegyek, amelyek elősegíthetik a csoportstruktúra kialakításával, vezetésével és irányításával kapcsolatos vezetési feladatok eredményes megoldását.

ELEKTRONIKUS VIZSGÁZTATÁSI RENDSZER

Szerző: **Abonyi Gergely** II. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Dr. Kovács György** egy. tanseg. – **Magó Zsolt** számt. munkatárs

AZ AGRÁRGAZDASÁG KFT. SZÁMVITELI INFORMÁCIÓS RENDSZERÉNEK BEMUTATÁSA ÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Szerző: **Demeter Róbert Milán** IV. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd

Köztudott, hogy a vállalkozások vezetéséhez, irányításához – a vezetés, irányítás minden szintjén – információkra van szükség, hiszen a vállalatok sikerének kulcsa egyértelműen a vezetés kezében van és a vezetés informálása nélkülözhetetlen eleme a sikeres gazdálkodásnak. A tevékenységek tervezése, szervezése, ellenőrzése, a döntések megalapozása, az elért eredmények és teljesítmények mérése, értékelése mind információt igényelnek.

Az is általánosan ismert tény, hogy az információk legfőbb szolgáltatója a számvitel, amelynek zárt rendje szolgáltat adatokat, információkat a vállalkozásban lévő eszközök és források állományáról, azok összetételéről és változásáról, az árbevételről, a költségekről, az eredményről, azok változásáról, a pénzügyi helyzetről stb. .

A rohamosan gyorsuló technikai és technológiai fejlődés, valamint az egyre fokozódó gazdasági növekedés eredményeként kialakult vezetői számvitel egyrészt tényleges, másrészt becsült adatokkal látja el a vezetést, mind a mindennapi tevékenységek, mind pedig a jövőbeli tervezés területén. Olyan specifikus problémákkal foglalkozik, amelyekkel a vállalkozás vezetése szemben találja magát a különböző szerveződési szinteken. A vezetői számvitel leggyakrabban a tevékenységek alternatíváit dolgozza ki, majd ezt követően segít kiválasztani a legjobbat.

A vállalati és vezetői igényekhez igazodóan kialakított vezetői számvitel mellett célszerű létrehozni egy komplex és átfogó controlling rendszert, hiszen ennek alapvető építőköve a vezetésorientált számviteli információs rendszer. A controlling a szervezetek belső irányítási rendszerének egyik alrendszere, amely az irányítás funkciói közül a tervezést, a terv-tény adatok összevetését, az eltérések elemzését, ellenőrzését, az ezekből való információszolgáltatás koordinálását egységes rendszerben végzi.

A dolgozatom célja az volt, hogy tanulmányozzam és bemutassam az Agrárgazdaság Kft. számviteli információs rendszerét, különös tekintettel a vezetői számviteli rendszer és a controlling rendszer

működésére. Ezt követően pedig a vizsgálataim során felmerült hibák vagy hiányosságok megoldására javaslatot tegyek.

KOCKÁZAT ELEMZÉSE A NÖVÉNYTERMESZTÉSBEN

Szerző: **Herczeg István Péter** IV. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Balogh Péter** egy. tanseg. – **Nagy Lajos** egy. tanseg.

A 90'-es években, a mezőgazdasági vállalatok magánszférába vonulásával az addigi tervszerű gazdálkodást felváltotta egy profitorientált magatartás, melynek következtében elengedhetlenné vált az üzemek működésének részletes tervezése, optimalizálása. A számítástechnikai eszközök nagy mértékű terjedésével mára ezek a műveletek könnyen elérhetőek valamennyi vállalat számára, azonban sok módszer még mindig ismeretlen a vezetők számára.

A növénytermesztésben még ma is főleg a korábbi évek tapasztalataira, belső intuíciókra alapozott vetésszerkezet-tervezés jellemző. Bár a köztudatban léteznek bizonyos jövedelemmaximalizáló LP modellek, ezek azonban figyelmen kívül hagynak egy lényeges szempontot: a kockázatot; vagyis nem derül ki az, hogy a kalkulált jövedelem milyen biztonsággal tud realizálódni a termelés kockázati tényezői közepette. Eme tényezők számszerűsítésére több módszer is létezik, melyek közül a MOTAD modell hatékonyan használható a mezőgazdasági üzemek esetében. A módszer az adott, paraméterrel beállított jövedelemkategóriához keresi a legkisebb bizonytalanságú termelési szerkezetet a vállalat kapacitása és az előző évek jövedelemsorai alapján.

Dolgozatomban bemutatom a modell alkalmazását vetésszerkezet tervezésére. A számításokat a Debreceni "Löszhát" Kft.-nél gyűjtött adatok alapján végeztem. A módszer segítségével az adott jövedelemkategóriákhoz külön vetésszerkezet változatok készültek, amelyek közül a vezető választhat, hogy magasabb de kockázatosabb, vagy biztosabb, de alacsonyabb jövedelmet hozó tervet választ a gazdaság számára.

A HELYI ADÓK SZEREPE HAJDÚSZOBOSZLÓ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK GAZDÁLKODÁSÁBAN

Szerző: **Kónya Katalin** IV. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd

Hazánkban a demokratikus választással létrejöttek az önkormányzatok. A települési önkormányzatok alapvető feladata a helyi közszolgáltatások biztosítása. A gazdasági önállósulás egyik eszköze a helyi adók rendszere. Ez a települési önkormányzat számára lehetőséget teremt a helyi szuverén adóztatási jog gyakorlására. Az 1990. évi C. törvény (Htv.) felhatalmazása és rendelkezései szerint minden települési önkormányzat élhet a helyi adó megállapításának és bevezetésének jogával, azonban kizárólag az illetékességi területén. A helyi adók megállapítása nem kötelező, az önkormányzatok maguk döntenek el, hogy élnek-e ezen joggal.

Hajdúszoboszló városa élt ezzel a törvény adta lehetőséggel, s a 15/1991. (X. 31.) Ör. számú rendeletében meghatározottak szerint bevezette az építményadót, a telekadót, a magánszemélyek kommunális adóját, a vállalkozók kommunális adóját, az idegenforgalmi adót, a helyi iparüzési adót és a gépjárműadót. A bevezetés után nem sokkal hatályon kívül helyezte a telekadót és a magánszemélyek kommunális adóját, az építményadó vonatkozásában pedig kizárólag a nem lakás céljára szolgáló építményt adóztatja. Ezekkel az intézkedésekkel a lakosságot kímélte meg a nagyobb adóteher viselése alól. A gépjárműadó tekintetében lényeges változás következett be 2003. január 1. napjától, ugyanis ezen adóból származó bevétel teljes egészében a települési önkormányzatok vagyonát gyarapítja. Az állam ezzel is segíti az önkormányzatok gazdálkodását.

Dolgozatomban az alapvető célkitűzésem az volt, hogy részletesen ismertessem a helyi adók szerepét Hajdúszoboszló város Önkormányzatának gazdálkodásában. Dolgozatom másik nagyon fontos célja az, hogy elemezzem az önkormányzathoz befolyt helyi adókból származó bevételek évenkénti alakulását és felhasználását, amelyeknél a statisztikai tanulmányaim során szerzett ismeretekre támaszkodom. Dolgozatomat ábrákkal, képekkel és táblázatokkal színesítettem a jobb szemléltetés céljából.

INFORMATIKAI RENDSZEREK A TEJTERMELŐ TEHENÉSZETI TELEPEK SZÁMÍTÓGÉPES IRÁNYÍTÁSÁBAN

Készítette: **Kovács Krisztián** V. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulens: **Dr. Herdon Miklós** egyetemi docens

A tej mint termék az élelmiszer alapanyag termelésben fontos helyet foglal el. Egyrészt azért mert *tejre mindig szükség lesz* az egészséges életmód fenntartásához, másrészt pedig felhasználási lehetőségeinek egyre újabb területei válnak ismerté. Mivel tejre folyamatosan igény van, a tejtermelés hatékonyságának fokozása egyre növekvő szükségletté vált. A *növekvő verseny* és a csökkenő tejáruk a tejtermelők nyereségcsökkenését eredményezhetik, hacsak a költségeket nem csökkentik.

E munka során szeretném bemutatni és elemezni, az Észak-Magyarországi régió legjobbnak tekinthető tehenészeti telepein alkalmazott, technológiai és műszaki megoldásokat. *Vizsgálatom célja* volt tehát a legjobb és előremutató tartástechnológiával rendelkező tehenészeti telepek felkutatása, azok tartástechnológiáinak és műszaki feltételrendszerének ismertetése és értékelése.

A tejtermelő telep irányítása igen összetett feladat, amely magába foglalja a takarmánytermesztést, az állattenyésztést, az alkalmazottak felvételét, az elszámolást stb. Ezen dolgozatban csak azon rendszerekkel foglalkozom, amely a legközvetlenebb módon kapcsolódnak a tehenek fejéséhez és az ezáltal elért *nyereség növeléséhez*.

A költségcsökkentés hatékony megvalósításához a legmegfelelőbb eszközök a *számítógépes telepírányító rendszerek lehetnek*. A számítógépes rendszer rögzíti és kiértékeli a tehenek adatait, melyek manuális elvégzése nehézkes, időigényes és költséges munka lenne.

Célom, hogy kutatómunkámban *feltárjam a számítógépes telepírányítás előnyeit, az egyes rendszerek funkcióit és bebizonyítsam*, hogy a jelenben és a jövőben *képtelenség versenyképesen termelni az informatika jelenléte nélkül*. Ez példát mutathat az elmaradott tehenészetek számára, bemutatva a számítógépes rendszerek bekapcsolásának szükségességét a vállalati döntéshozatali mechanizmusba. Továbbá nélkülözhetetlen eszköz egy sikeres pályázat elkészítéséhez, valamint az automatikus adatszolgáltatás elősegítéséhez.

Munkám során két hazai fejlesztésű rendszert szeretnék röviden bemutatni a *RISKA-programot* és a *T.O.R.O. rendszert*, melyeket a hazai telepek igényeihez igazítottak és nélkülözhetetlen segítséget nyújt a telepvezetőknek a hatékony telepírányításhoz, az adminisztrációhoz valamint a kötelező adatszolgáltatáshoz. A következő részben egy svéd cég rendszerét, az *ALPRO telepírányítási rendszert* mutatom be részletesen, amelyet a *DeLaval*, a világ legnagyobb fejőberendezéseket gyártó vállalata fejlesztett ki. Az *ALPRO* rendszer segítségével hatékony menedzselést lehet megvalósítani, nyomon lehet követni az állomány egészségügyi állapotát, termelési színvonalát, takarmányozását valamint a tenyésztési paramétereket.

A végül szeretném összehasonlítani *ezen telepírányítási rendszerek funkcióit, gazdasági jelentőségét*. Az egyes rendszerek által nyújtott előnyöket, a *további funkcióbővítés irányait és az ezen funkciók által nyerhető információ hasznosságát*.

**NÉHÁNY NÖVÉNYTERMESZTÉSI ÁGAZAT VERSENYHELYZETÉNEK
ELEMZÉSE STATISZTIKAI MÓDSZEREK FELHASZNÁLÁSÁVAL AZ EU-
CSATLAKOZÁS ELŐTT ÉS UTÁN**

Szerző: **Nagy Ágnes** IV. évfolyamos egyetemi hallgató
Konzulensek: **Nagy Lajos** egy. tanseg. – **Balogh Péter** egy. tanseg.

A mezőgazdaság mindig fontos szerepet játszott a gazdasági és társadalmi életben. Kezdetben ez meghatározó szerep volt, hisz a társadalom élelmiszer szükségletét csak nagy nehézségek árán, és igen nagy bizonytalansággal tudták előállítani. Ez mára a fejlett országokban alapjaiban megváltozott, a mennyiségi szemlélet helyett a minőségi került előtérbe, és a mezőgazdaság gazdasági súlya igen csekély lett, a munkaerőnek csak töredéke dolgozik ebben a szektorban. Ezzel egy időben új célok fogalmazódtak meg a mezőgazdasággal kapcsolatban, mint az ágazatból élők országos átlagnál alacsonyabb jövedelemviszonyainak javítása, a vidéken dolgozó lakosság helyben tartása, vidékfejlesztés, a fenntartható fejlődés biztosítása, az ökológiai egyensúly fenntartása, és a versenyképes mezőgazdaság kialakítása.

Mivel a mezőgazdasági árak kevésbé tükrözik a termelési költségeket, állami támogatással segítik a fenti célok elérését. Az újonnan csatlakozott országokban azonban ezt megkérdőjelezhetik a KAP alacsonyabb, 25 %-os kifizetései.

A címben megjelölt versenyhelyzet elemzést a jövedelmezőség fogalmára szűkíttem le, mert „a mezőgazdaságban már évek óta nem képződik elegendő jövedelem, ezért a jövedelmezőség megegyezik a versenyképességgel” (Udovecz 2000).

Ezután rövid áttekintést következik a jelenlegi támogatási rendszerről. Egy növénytermesztő gazdaság ötéves adatait felhasználva a csatlakozást közvetlenül megelőző időszak, és a csatlakozási év, termelési, költség és jövedelem vizsgálatát végeztem el statisztikai módszerekkel. A felhasznált módszerek: dinamikus viszonyszámok, indexsorok. A költségelemzésnél a változó és állandó költségek, a fedezeti hozzájárulás alakulását vizsgáltam támogatással és a nélkül. A támogatási címek közül a termelési támogatásokat (EU csatlakozás előtti időszak) illetve a jövedelemkiegészítő támogatásokat (2004 év) vettem figyelembe a számításaimnál.

Az EU csatlakozással megnőtt támogatások jelentős mértékben javítják a növénytermesztési ágazatok jövedelmezőségét, így az eddigi alacsonyabb jövedelemszintet adó kultúrák versenyképessége nőhet, mert több forrás áll rendelkezésre a fejlesztésre, beruházásra.

**A CONTROLLING IGÉNYÉT KIELÉGÍTŐ SZÁMVITELI INFORMÁCIÓS
RENDSZER TANULMÁNYOZÁSA EGY ÉLELMISZERIPARI
VÁLLALKOZÁSÁNÁL**

Szerző: **Szőke Enikő** V. évfolyamos egyetemi hallgató

Konzulens: **Jacsmenik Gyula** egyetemi tanársegéd

A mai felgyorsult világban a döntésekhez naprakész adatokra és a várható állapot előrejelzésére van szükség. A pénzügyi számviteli rendszerek ezt az igényt már nem elégítik ki. Ez arra ösztönzi a vállalkozásokat, hogy controlling rendszert működtessenek.

A piacorientált vállalkozási szintű gazdálkodás egyik elengedhetetlen feltétele a tájékozottság. Szükség van ismeretekre az üzleti kapcsolatok kialakításához, ahhoz, hogy hogyan finanszírozza a vállalat működését, azaz hogyan kapcsolódjon a környezetéhez. A vezetésnek olyan helyzetben kell lennie, hogy képes legyen a változásokra gyorsan reagálni és felmérni várható hatásait a vállalati célokra.

A vállalatok vezetésének sikeressége nagymértékben függ attól, hogy rendelkezésre állnak-e megfelelő vezetési eszközök a döntések támogatásához, többek között egy tudatosan felépített információs és döntési rendszer, a controlling rendszer. A controlling legfontosabb eszköze – az információk fő „termelője” a vezetői számvitel, melynek zárt rendje szolgáltat adatokat, információkat a vállalkozásban lévő eszközök és források állományáról, azok összetételéről és változásokról, az árbevételekről, a költségekről, önköltségről stb.

A vállalat irányításához előtérbe kell helyezni azokat az adatokat, amelyek lehetővé teszik a tervezést és az ellenőrzést, áttekintést adnak a jövedelmezőség, gazdaságosság, likviditás tartalmáról és a felelősség megállapítására is alkalmasak. Ezt különösen fontosnak tartották a Szatmári Konzervgyár Kft 1998 óta meglévő tulajdonosai, hiszen azonnal elkezdtek egy vezetésorientált számviteli rendszer kiépítését.

Ebben az ágazatban ugyanis nélkülözhetetlen a folyamatosan változó környezetre való gyors reagálás. Az alapanyag-ellátás zavartalan biztosítása, a termelés szervezése, a piaci és fogyasztói igényeknek megfelelő termékek költségeinek pontos ismerete, az árbevételek tervezése mind-mind szükséges ahhoz, hogy a Szatmári Konzervgyár Kft megerősíthesse pozícióját.

Dolgozatom célja a konzervgyár controlling rendszerének bemutatása és elemzése. A dolgozatomban foglalkozom a beszámolási kötelezettségnek és a vezetői igényeknek is megfelelő számviteli rendszer értékelésével. Olyan tényezőkkel, amelyek a döntéseket még könnyebbé teszik, segítik az ellenőrzést, hozzájárulva a jövedelmező gazdálkodáshoz.

A dolgozatban ismertetett vezetői számviteli rendszer arra enged következtetni, hogy a Szatmári Konzervgyár Kft. jelenlegi vezetésének a szemlélete és törekvése elősegítette a rendszer modern kiépítését. Hiszen a meglévő számviteli rendszer információs bázisára épül a controlling, azokat az adatokat használja, mint a pénzügyi számvitel,

- a rendszer előállítja mindazon információkat, amelyre a vezetésnek szüksége van,
- az információellátás költségei összhangban vannak a nyújtott szolgáltatás értékével.

Az, hogy a gyár a szatmári tájörzet meghatározó üzeme lett, többek között annak is köszönhető, hogy a menedzsment a számvitel sikeres implementálásának eredményeképpen a jövőbe tekintést előtérbe helyezte a múltbeli események vizsgálata helyett.